

державну політику, спрямовану на підтримку страхових компаній, які потребують інноваційних технологій та створення умов для розвитку страхової галузі; держава має сприяти розвитку страхової грамотності населення та підвищенню довіри до цієї сфери. Також необхідно співпрацювати з успішними компаніями Insurtech, які працюють у світі, і орієнтуватися на їхній досвід.

Список літератури

1. Національний банк підбив підсумки роботи страхового ринку у першому півріччі 2022 року. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu-pivrichchi-2022-roku> (дата звернення 02.01.2023 р.)

2. What is Insurtech. URL: <https://www.tibco.com/reference-center/what-is-insurtech> (дата звернення 02.01.2023 р.).

3. Insurtech змінює ринок страхування. URL: <https://taslife.com.ua/blog/yak-insurtech-zminyuye-rynok-strahuvannya> (дата звернення 02.01.2023 р.).

4. Infoholic research Іпр. URL: <https://www.zaubacorp.com/company/INFOHOLIC-RESEARCH-LLP/AAD-1016> (дата звернення 02.01.2023 р.).

5. Forrester Research. URL: <https://www.forrester.com/bold> (дата звернення 02.01.2023 р.).

УДК 338.14

Макалюк І. В.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки і підприємництва

Мошкун Г. І.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ЗБИТКИ ВІД ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Уже впродовж багатьох десятиліть питання екології є одними із ключових в контексті забезпечення сталого розвитку національних економік та захисту здоров'я населення країн світу. Не є виключенням і Україна, однак повномасштабна війна внесла свої, небачених розмірів «корективи» не лише для нашої держави, але і усього європейського континенту. Тому актуальність цієї теми в сьогоденних умовах невіддільно і стрімко зростає.

Внаслідок військового вторгнення зазнають суттєвого негативного впливу тваринний і рослинний світ, вода, повітря, ґрунти. Варто розуміти, що довкілля та екосистема не мають кордонів та будь-яке ураження території несе глобальний характер. Так, війна в Україні потенційно призводитиме до скорочення біорізноманіття, забруднення повітря та водойм Європи.

За даними Міндовкілля та Держекоінспекції станом на 8 листопада 2022 року негативний вплив війни на довкілля в Україні має такі наслідки [1]: 1) сумарна величина еколого-економічних збитків оцінюється в 1,35 трлн грн; 2) через постійні атаки місць, де зберігається паливо, згоріло 680,6 тис. т нафтопродуктів; 3) 183 тис. м² ґрунтів забруднено небезпечними речовинами. Крім того, розмінування деокупованих територій (а це близько 200 тис. км²) додатково призводитиме до забруднення ґрунтів важкими металами – свинцем, стронцієм, титаном, кадмієм, нікелем, значна концентрація яких може зробити ґрунт

непридатним для сільськогосподарського використання та подальшого існування флори і фауни; 4) спалено 23,2 тис. га лісів, при цьому значна частина з них втрачена назавжди; 5) окуповано 8 заповідників, 10 національних природних парків, 2,2 тис. родовищ з енергоресурсами, металами і мінералами; 6) від війни потерпають 20 % природоохоронних територій.

Якщо проаналізувати еколого-економічні збитки від війни за регіонами України, то результати вражають. Так, зокрема:

1. Південний регіон. За 8 місяців війни у південних областях України, де і зараз точаться активні бойові дії, збитки, завдані довкіллю, є чималими. Лише руйнування тимчасової споруди Каховського водосховища призвело до того, що через Північнокримський канал до Криму «втекло» 410 млн м³ води на суму майже 15,5 млрд грн. А пошкодження гідротехнічної споруди Карачунівського водосховища на р. Інгулець у Дніпропетровській області внаслідок ракетного удару у вересні 2022 року спричинило шкоди довкіллю на суму понад 77 млн грн [2]. І це пошкодження лише двох об'єктів. Оцінити загальні збитки цих територій, наразі, неможливо, так як щодня вони зростають до небачених розмірів (як і на території Донецької та Луганської областей).

2. Харківська область. За приблизними підрахунками станом на вересень 2022 року загальні збитки довкіллю від російської агресії вже становлять близько 83 млрд грн, з яких майже 99 % – від засмічення та забруднення ґрунтів (82 млрд грн). Від забруднення повітря внаслідок пожеж збитки сягають 134 млн грн, а від пошкодження зелених насаджень – понад 135 тис. грн. Зрозуміло, що ці підрахунки ще далеко не остаточні [3].

3. Столичний економічний район. За 8 місяців війни шкода лише атмосферному повітрю Київщини внаслідок ураження ворогом нафтосховищ оцінюється в розмірі понад 46,3 млрд грн (загалом по Україні сума такого роду збитків перевищує 49,3 млрд грн), Чернігівщини – понад 1,5 млрд грн [4]. Масові пожежі на Житомирщині, спричинені ракетно-бомбовими ударами по нафтобазах, завдали еколого-економічних збитків на суму понад 478 млн грн (станом на початок серпня 2022 року) [5].

4. Хмельницька область. Хмельниччина піддалась ракетним обстрілам з перших днів війни. Уже 24 лютого окупанти нанесли удар по військовому аеродрому у м. Старокостянтинів. За оцінками експертів лише за перші три місяці війни в області згоріло близько 683 тон нафтопродуктів, що спричинило шкоди від забруднення атмосферного повітря на суму понад 6 млн грн [6].

5. Полтавська область. З кінця лютого до вересня 2022 року агресором завдано збитків екології Полтавщини більш ніж на 222,8 млн грн [7].

Відтак, чим довше триватиме війне, тим більше зростатиме обсяг завданих збитків та негативних наслідків для довкілля, життя і здоров'я не тільки населення України, але і сусідніх держав. Лише забруднення акваторій Чорного та Азовського морів, які з'єднані зі світовим океаном, внаслідок військових дій може завдати значної екологічної шкоди багатьом країнам, зокрема Румунії, Болгарії, Туреччині. Що стосується атмосферного повітря, то тут залежність іще вища. А забруднення важкими металами українських ґрунтів суттєво погіршуватиме якість та безпечність сільськогосподарських урожаїв на довгі десятиліття...

Список літератури

1. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya>.

2. Держекоінспекція заявляє про колосальні збитки. *Голос України*. 2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/365966>.

3. Збитки довкіллю Харківщини від російської агресії вже становлять 83 млрд грн. URL: https://lb.ua/society/2022/09/29/530923_zbitki_dovkillyu_harkivshchini_vid.html.

4. Горіння нафтопродуктів завдало шкоди українському довкіллю на понад 49 мільярдів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3604711-gorinna-naftoproduktiv-zavdalo-skodi-ukrainskomu-dovkillu-na-ponad-49-milardiv.html>.

5. Екологи нарахували 530 млн грн збитків, завданих довкіллю Житомирської області внаслідок російських обстрілів. URL: https://www.zhitomir.info/news_208991.html

6. Ворожі ракети зашкодили довкіллю Хмельниччини: екоінспекція підраховує збитки. URL: <https://vsim.ua/Podii/vorozhi-raketi-zashkodili-dovkillyu-hmelnichchini-ekoinspektsiya-pidra-11612754.html>.

7. Екологія Полтавщини зазнала збитків на 222 млн грн через війну. URL: <https://bazarmedia.info/2022/09/29/екологія-полтавщини-зазнала-збитків/>.

УДК 657.1

Панченко О. Д.
асистент кафедри обліку і оподаткування,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Основним законодавчим актом з бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон). Він визначає особливості побудови фінансового обліку та складання фінансової звітності. Що стосується управлінського обліку, то в Україні він не регулюється нормативними актами.

Закон визначає внутрішньогосподарський (управлінський) облік як систему збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством та передбачає, що підприємство самостійно розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів [1].

При здійсненні обліку витрат доцільно використовувати П(С)БО 16 «Витрати», яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [3].

Тобто не існує єдиних усталених підходів до ведення суб'єктами господарювання управлінського обліку.

З метою забезпечення єдності в складі і класифікації витрат, застосування методики їх планування та обліку і визначення собівартості продукції (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах різних організаційно-правових форм і форм власності, включаючи їх допоміжні і підсобні підрозділи розроблено Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [2].

УДК 33
ББК 65

Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти і технологій: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 3 січня 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. 55 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти і технологій» з:

Військовий коледж сержантського складу ВІТІ імені Героїв Крут
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Державний біотехнологічний університет
Державний податковий університет
Державний університет інфраструктури та технологій
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Донбаська державна машинобудівна академія
Драбівський навчально-виховний комплекс «Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів імені С. В. Васильченка – гімназія» Драбівської селищної ради Черкаської області
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Запорізький національний університет
Західноукраїнський національний університет
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут цифровізації Національної академії педагогічних наук України
КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»
Київський інститут сучасної психології та психотерапії
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський університет Культури
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
Національний аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Національний університет «Одеська юридична академія»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Національний центр «Мала академія наук України»